

PROFEȚII MESIANICE

Cred cu o credință desăvârșită în venirea lui Mesia... (Al XII-lea articol de credință al lui Rambam, Moșe ben Maimon)

Creștinii și evreii mesianici afirmă cu putere faptul că Yeșua Noțri¹ este Mesia cel prevestit de Cel Preasfânt, *baruch-Hu*. Asemenea afirmație este deosebit de tare, și ea nu trebuie însușită fără o examinare riguroasă. Ea este fie o erezie, care pune sub semnul întrebării afirmațiile pe care Yeșua le face despre Sine, precum și urmașii Săi de-atunci și, în timp, credința creștină și credința evreilor mesianici, fie este o afirmație validă, dar numai în cazul în care își are un fundament solid în Sfintele Scripturi.

Însă care ar fi acele Scripturi ebraice care vestesc venirea lui Mesia? Și care ar fi faptele și afirmațiile ulterioare care confirmă că Yeșua este Mesia?...

Fragmentat în episoade, studiul acesta își propune să prezinte o serie de versete din *Tanakh*², și împlinirile lor din ceea ce creștinii consideră a fi *Ha-Beriyt ha-Chadașah*³. Ele sunt așa-numitele „profeții mesianice” și fac parte dintr-o metodă de interpretare a *Tanakh*-ului denumită tipologie. Dar ce semnifică termenul „tipologie”? Numele său derivă din grecescul *tupos*, care semnifică „(urmă lăsată de) lovitură; imprimare; impresie; caracter; formă, matriță; model; tip”⁴ sau, mai concret, „urma lăsată de sigiliu”. *Dicționarul biblic* o definește ca fiind „Un mod de descriere a istoriei biblice a mântuirii astfel încât fazele ei de început sunt privite ca anticipări ale fazelor ulterioare, sau unele faze târzii sunt privite ca o recapitulare sau împlinire a unor faze anterioare.”⁵

Însă abordând *Tanakh*-ul, considerăm că ar fi util să vedem mai întâi modul în care iudaismul a operat divizarea acestuia și să tratăm puțin canonul său.

Tanakh-ul se deschide cu *Torah*, Cele cinci cărți scrise de Moșe la îndemnul lui YHWH⁶. De obicei, *Torah* se traduce prin „Lege” - deși această traducere este improprie și sărăcită de bogăția sa de sensuri.⁷

Torah este, prin urmare, alcătuită din cinci cărți: *Bereșit*⁸, *Șemot*⁹, *Va'yikra*¹⁰, *Be-midbar*¹¹ și *Devarim*¹². „Cele cinci cărți alcătuiesc o narațiune completă și continuă, care începe cu crearea lumii, continuă cu istoria patriarhilor și cu primirea *Torei* pe Muntele Sinai și se încheie cu moartea lui Moșe, în ajunul pătrunderii lui Israel în Canaan (...). În vremea lui Ezra și Neemia, când *Pentateuhul* a început să se răspândească masiv, relatarea a fost împărțită în cinci părți, transcrise fiecare pe un sul aparte, de unde și denumirea de carte în cinci volume sau, în ebraică, *chamișah chumeșeh Torah*, „cele cinci cincimi ale Torei”, expresia care, cu timpul, s-a concentrat într-un singur cuvânt – *Chumaș*. Termenul *Pentateuh*, care s-a încetățenit în mai multe limbi occidentale, este echivalentul grecesc al lui *Chumaș*.”¹³

A doua mare diviziune a *Tanakh*-ului este *Neviim*, adică Profetii. În canonul evreiesc, profetii se împart în două: cărțile care vorbesc despre acțiunile și slujirea profetilor timpurii (*neviim rișonim*) sau clasici, și scrierile profetilor târzii (*neviim aharonim*).

Cărțile profetilor timpurii (*neviim rișonim*) sunt *Yehoșua*¹⁴, *Șofetim*¹⁵, cartea lui Șmuel - ulterior împărțită în *Șmuel alef* și *bet*¹⁶ – precum și cartea *Melachim*¹⁷ (și ea împărțită ulterior în *Melachim alef* și *bet*).

Scrierile profetilor târzii (*neviim aharonim*) sunt *Yeșayahu*¹⁸, *Yremiyahu*¹⁹ și *Yehezkel*²⁰. În plus, mai era și o carte care colecționa scrierile celor doisprezece așa

numiți profeți „mici”: Hoșea²¹, Yoel, Amos, Obadiyah, Yonah²², Micah, Nachum, Habakuk, Țefaniyah, Chagai, Zechariyah²³ și Maleakhi²⁴. (Trebuie reținut că sintagma „Profeți mici” nu se referă la calitatea slujbei și la valoarea oracolelor profetice rostite de ei, ci pur și simplu la dimensiunile corpusului de text pe care l-au redat în scris.)

Ultima diviziune a *Tanakh*-ului este *Ketuvim*, *Scrierile* sau *Hagiografele*. Cărțile care alcătuiesc *Ketuvim* sunt: *Sefer Tehilim*²⁵, *Sefer Mișley*²⁶, *Yiov*, *Șir ha-Șirim*²⁷, *Ruth*, *Eikhah*²⁸, *Qoheleth*²⁹, *Ester*³⁰, *Daniel*³¹, *Ezra-Nehemiyah*³², *Divrey ha-iamim*³³.

În total, în canonul evreiesc, existau 24 de cărți.

De-asemenea, un alt rezultat subsidiar, pe care nu-l vizăm aici în mod concret, dar care se desprinde implicit, este faptul că opera literară pe care creștinii o denumesc *Noul Testament* ridică unele pretenții legitime de a fi considerată a fi o prelungire organică a *Vechiului Testament*. Aceasta ar substanția, o dată în plus, maxima augustiniană:

„Noul Testament în Vechiul e ascuns,
Vechiul Testament în cel Nou e revelat.”

Iar acum, să purcedem la drum și să prezentăm versete din *Torah* care prevestesc personaje și/sau acțiuni din *Ha-Beriyt ha-Chadașah*.

TORAH	HA-BERIYT HA-CHADAȘAH	SUBIECTUL
Genesa 3:15	Mat. 1:18,20	Sămânța femeii
Genesa 3:15	Luca 22:53	Satan împotriva lui Yeșua
Genesa 3:15	Evrei 2:14; I Ioan 3:8	Yeșua nimicește lucrările lui Satan
Genesa 12:3; 18:18; 22:18;26:4; 28:14	Mat. 1:1; Fap. 3:25; Gal. 3:8	Goyim-ii, ³⁴ binecuvântați prin Avraham și sămânța sa
Genesa 14:18-20	Evrei 7	Preoția lui Yeșua, după orânduiala lui Melchițedek
Genesa 17:19; 21:12	Rom. 9:7; Evr. 11:18	Legământul cu Ițhak și sămânța sa
Genesa 49:10	Luca 1:32,33; Apoc. 5:5	Domnitorul descinde din Yehuda
Exod 12:1-14, 46	Ioan 1:29,36; 19:31-36; I Cor. 5:7; I Pet. 1:19	Yeșua Mesia, Mielul de Paște
Exod 16:4	Ioan 6:31-59	Yeșua este adevărata pâine din Cer
Exod 24:8	Evrei 9:11-28	Mesia Își varsă sângele ca jertfă
Lev. 16:15-17	Rom. 3:25; Evr. 9:1-14,24; I Ioan 2:2	Jertfa de sânge ispășitoare
Num. 9:12	Ioan 19:36	Oasele Mielului nu sunt rupte
Num. 21:8,9	Ioan 3:14,15	Viața, garantată prin privirea spre Cel înălțat
Num. 24:17	Apoc. 22:16	Steaua care va răsări din Yaakov
Num. 24:17	Luca 1:32,33	Regele care va ieși din

		Yaakov
Deut. 18:15-19	Ioan 6:14; 12:49,50; Fap. 3:22,23	Profetul ridicat de YHWH
Deut. 21:23	Gal. 3:13	Mesia, atârnat pe lemn și blestemat
Deut. 30:11-14	Rom. 10:6-8	Mesia, Cuvântul lui YHWH apropiat de noi

Abordăm acum al doilea corpus de versete din *Tanakh* care par să prevestească venirea unui Mesia, redând și referințele din *Ha-Beriyt ha-Chadaşah* care vorbesc despre împlinirea, cel puțin parțială, a prevestirilor.

Am văzut în prima parte a studiului că a doua diviziune a *Tanakh*-ului este formată din scrierile profeților și ea însăși se împarte în două: cărțile care vorbesc despre acțiunile și slujirea profeților timpurii (*neviim rişonim*) sau clasici, și scrierile profeților târzii (*neviim aharonim*).

Am spus mai sus că operele profeților timpurii sunt *Yehoşua*, *Şofetim*, cartea lui Şmuel - ulterior împărțită în *Şmuel alef* și *bet* – precum și cartea *Melachim* (și ea împărțită ulterior în *Melachim alef* și *bet*).

Aceste cărți nu redau multe profeții mesianice, probabil din cauză că ele sunt, în principal, narative și istorice, mai degrabă decât profetice și tipologice. Pe de altă parte, ele conțin și o teologie frumoasă, care ar merita o atenție sporită.

Acum trecem la prezentarea pasajului *par excellence* prevestitor pentru Persoana, viața și lucrarea de slujire a lui Mesia, lăsând pentru data viitoare prezentarea cărților profeților târzii și a echivalentelor lor din *Ha-Beriyt ha-Chadaşah*. Acest pasaj *par excellence* este capitolul 7 din Şmuel bet, cunoscut ca fiind legământul lui YHWH cu David, „legământul davidic” (II Cron. 21:7). Textul sacru afirmă următoarele:

- YHWH Țevaoth³⁵ îi promite regelui David că-i va zidi o casă;
- Împărăția, regatul sau domnia³⁶ urmașului lui David va fi consolidată, întărită pe veci;
- YHWH va fi Tatăl urmașului regelui David, iar acesta Îi va fi fiu;
- Îndurarea lui YHWH va rămâne totdeauna peste urmașul regelui David;
- Casa lui David, tronul său de domnie și autoritatea sa regală vor fi consolidate pe veci, dăinuind etern înaintea lui Adonai YHWH³⁷.

Vizavi de Şmuel bet 7:8-29, mai facem o ultimă afirmație: nu contestăm faptul că inițial, acolo se vorbea de Şelomoh³⁸, fiul lui David. El este obiectul promisiunii dumnezeiești, după cum se vede din relatarea sacră ulterioară. Însă, acest lucru este doar împlinirea parțială a profeției și, de cele mai multe ori, profețiile au niveluri multiple de împlinire, realizându-se parțial, apoi final și chiar escatologic. Acest lucru nu face altceva decât să reveleze o dată în plus multidimensionalitatea și frumusețea rostirilor divine.

Să vedem acum cum se împlinesc aceste promisiuni în *Ha-Beriyt ha-Chadaşah*.

NEVIIM (I)	HA-BERIYT HA-CHADAŞAH	SUBIECTUL
II Sam. 7:12-14	Mat. 1:1, 20,21; Lc. 1:32; Rom. 1:3	David va avea un Fiu
II Sam. 7:14	Mat. 1:20; 2:15; 3:17; 17:5; Mc. 1:11; Lc. 1:32, 35; Io. 1:49; Evr. 1:5	Yeşua este nu numai Fiul lui David, ci și al lui YHWH El-Elyon ³⁹
II Sam. 7:16	Mat. 28:18-20; Luca 1:32,33; Evr. 1:8	Fiul lui David este Rege veşnic
II Sam. 7:13,16	Lc. 1:32,33	Tronul lui David, întemeiat în veci

Pentru a o lua puțin înaintea evenimentelor, recomandăm și citirea Psalmului 89:3,4,19-37 și a *Divrey ha-Yamim alef*⁴⁰ 17:13,14; 22:10, care vor fi tratate în următoarea parte a studiului nostru, *Ketuvim*.

Scrierile profeților târzii (*neviim aharonim*), observăm în prima parte a studiului nostru, sunt Yeşayahu, Yremiyahu și Yehezkel. În plus, mai era și o carte care colecționa scrierile celor doisprezece așa numiți profeți „mici”: Hoşea, Yoel, Amos, Obadiyah, Yonah, Micah, Nachum, Habakuk, Țefaniyah, Chagai, Zechariyah și Maleakhi.

Transcriem acum referințele din *Neviim* și corespondentele din *Ha-Beriyt ha-Chadaşah*.

NEVIIM	HA-BERIYT HA-CHADAŞAH	SUBIECTUL
Is. 2:2-4	Lc. 24:46,47	<i>Goyim</i> -ii învață și aplică principiile dumnezeiești
Is. 6:9, 10	Mat. 13:14,15; Mc. 4:12; Lc. 8:10; Ioan 12:37-41	Inimile împietrite nu înțeleg Evanghelia
Is. 7:14	Mat. 1:18-23; Lc. 1:26-35	Nașterea din fecioară a lui Mesia
Is. 8:14	Rom. 9:32,33; I Pet. 2:8	O piatră de poticnire și o stîncă de cădere pentru unii
Is. 9:1,2	Mat. 4:13-16; Mc. 1:14,15; Lc. 4:14,15	Lumina răsare în Galil ⁴¹
Is. 9:6	Ioan 1:1,14,18	Copilul născut și Fiul dat este Dumnezeu
Is. 9:6,7	Lc. 1:32,33	Copilul născut și Fiul dat va avea ca Tată pe El-Elyon și va domni veşnic
Is. 11:1,2	Mat. 3:16; Mc. 1:10; Lc. 3:21,22	Vlăstarul lui Işai, uns cu Ruach ha-Qodeş ⁴²
Is. 11:10	Rom. 15:12	<i>Goyim</i> -ii se întorc la Vlăstarul lui Işai
Is. 16:5	Lc. 1:32	Regele-judecător din casa

		lui David e îndurător și drept
Is. 22:22	Apoc. 3:7	Yeșua primește cheia casei lui David
Is. 25:6-8	I Cor. 15:54	YHWH Țevaoth nimicește moartea
Is. 28:16	I Pet. 2:6	Mesia este piatra prețioasă din capul unghiului
Is. 29:18; 35:4-6	Mat. 11:4-6; 12:22; 20:34; 21:14; Lc. 7:22	Mesia este un taumaturg puternic
Is. 40:3-5	Mat. 3:3; Mc. 1:3; Lc. 3:4-6; Ioan 1:23	Înainte-mergătorul mesianic, un glas în pustie
Is. 40:10,11	Ioan 10:11; Evr. 13:20; I Pet. 2:24,25	Păstorul dumnezeiesc
Is. 42:1-4	Mat. 12:15-21	Robul lui YHWH
Is. 42:6,7	Lc. 2:30-32	Mesia, Lumina goyim-ilor
Is. 45:23	Rom. 14:11; Fil. 2:10,11	Toți genunchii se vor pleca înaintea lui YHWH, toate limbile-L vor slăvi, în Numele lui Yeșua Mesia
Is. 49:6	Fap. 13:46,47	Mesia, lumina goyim-ilor, duce mântuirea până la marginile Pământului
Is. 50:6	Mat. 26:67; 27:26-30; Mc. 14:65; 15:15;19; Lc. 22:63; Ioan 19:1,3	Robul lui YHWH este scuipat și bătut
Is. 52:13-53:12	Ioan 1:11; 12:38; Rom. 10:16	Mesia, respins de poporul Său
Is. 53:4,5	Mat. 8:16,17; Mc. 1:32-34; Lc. 4:40,41; I Pet. 2:24	Slujirea vindecătoare a Robului lui YHWH
Is. 53:4-8	Ioan 1:29, 36; Fap. 8:30-35; I Pet. 1:18,19	Patimile substitutive ale Robului lui YHWH
Is. 53:7,8	Mat. 26:59-63; Mc. 15:3-5; Lc. 23:8,9; Fap. 8:26-35	Deși acuzat, Robul tace
Is. 53:9	Mat. 27:57-60; Mc. 15:46,47; Lc. 23:50-53; Ioan 19:38-42	Mesia, îngropat în mormântul unui om bogat
Is. 53:9	Evr. 4:15; I Pet. 2:22	Robul lui YHWH este fără păcat
Is. 53:12	Mat. 27:38; Mc. 15:27,28; Lc. 22:37; Ioan 19:18	Robul lui YHWH, pus în numărul nelegiuitorilor
Is. 55:3	Lc. 22:20; I Cor. 11:25	Prevestirea legământului veșnic al lui Mesia
Is. 59:20,21	Rom. 11:26,27	Răscumpărătorul Israelului vine din Țion
Is. 60:1-3	Lc. 2:30-32	Goyim-ii vin să se închine

		lui Mesia
Is. 61:1,2	Lc. 4:18-21; Fap. 10:38	Mesia, uns cu Ruach ha-Qodeş
Is. 62:11	Mat. 21:5; Apoc. 22:12	Mântuitorul vine să răsplătească
Is. 63:1-3	Apoc. 14:19,20; 19:13	Veşmintele mânjite de sânge
Is. 65:1	Rom. 10:20	Goyim-ii vor crede în Mesia
Is. 65:2	Rom. 10:21	Israelul Îl va respinge pe Mesia
Is. 65:9	Rom. 11:5,7; Evr. 7:14; Apoc. 5:5	Sub conducerea seminţei lui Yaakov, aleşii lui YHWH stăpânesc ţara
Is. 65:17-25; 66:22	II Pet. 3:13; Apoc. 21:1	Crearea unor ceruri noi şi a unui Pământ nou
Ier. 23:5; 33:15	Lc. 1:32,33; Fap. 13:23; Rom. 1:3,4	Odrasla lui David va fi un Rege care va face dreptate şi judecată
Ier. 23:6; 33:16	I Cor. 1:30	Odrasla lui David este „Neprihănirea noastră”
Ier. 30:9	Ioan 18:37; Apoc. 1:5	Apariţia Regelui davidic
Ier. 31:15	Mat. 2:16-18	Moartea pruncilor
Ier. 31:31-34	Mat. 26:26-29; Mc. 14:22-25; Lc. 22:17-20; I Cor. 11:23-26; Evr. 8:8-13; 10:15-18; 12:24; 13:20	Relaţia dintre Yeşua şi Berit Chadaşah ⁴³
Ez. 21:26,27	Lc. 1:32,33	O cunună convenită lui Mesia
Ez. 34:23,24; 37:24,25	Ioan 10:11,14, 16; Evr. 13:20; I Pet. 5:4	Venirea Păstorului cel bun
Ez. 37:24,25	Lc. 1:32,33	Yeşua va fi Fiul lui David şi Rege
Ez. 37:26	Lc. 22:20; I Cor. 11:25; Evr. 13:20	Prevestirea legământului veşnic de pace al lui Mesia
Os. 3:5	Rom. 11:25-27	Restaurarea Israelului
Os. 11:1	Mat. 2:14,15	Revenirea din Egipt a Fiului lui YHWH
Ioel 2:28-32	Fap. 2:14-21	Turnarea lui Ruach ha-Qodeş
Amos 8:9	Mat. 24:29; Fap. 2:20; Apoc. 6:12	Soarele se întunecă
Amos 9:11,12	Fap. 15:13-18	Evreii şi goyim-ii reprezintă cortul lui David restaurat
Iona 1:17	Mat. 12:39,40	Fiul omului, ocultat trei zile şi trei nopţi
Mica 5:2	Mat. 2:1-6; Lc. 2:4,10,1	Stăpânitorul Israelului se va

		naște în Bet-Lechem
Mica 5:5	Ef. 2:14-17	Mesia va fi un om al păcii
Zah. 3:8	I Pet. 2:5	Preoția sfântă
Zah. 6:12,13	Evr. 4:14; 8:1,2	Odrasla, Mare Preot
Zah. 9:9	Mat. 21:1-9; Mc. 11:1-10; Lc. 19:28-38; Ioan 12:12-16	Regele intră în Yerușalayim călare pe un măgar
Zah. 11:12,13	Mat. 27:1-10	Pentru Țarina olarului se plătesc 30 de arginți
Zah. 12:10	Ioan 19:37; Apoc. 1:7	Mesia este străpuns
Zah. 13:7	Mat. 26:31; 26:55,56; Mc. 14:27; 14:48-50	Baterea Păstorului duce la rispirea oilor
Mal. 3:1	Mat. 3:1,3; 11:7-10; Mc. 1:2-4; Lc. 7:24-27	Înainte-mergătorul mesianic
Mal. 3:3	Evr. 1:3	Curățarea credincioșilor
Mal. 4:5,6	Mat. 11:14; 17:11-13; Mc. 9:11-13; Lc. 1:16,17	Înainte-mergătorul mesianic vine în duhul și puterea lui Eliyah ⁴⁴

Abordăm acum ultima parte a studiului profețiilor mesianice, tratând versete din *Ketuvim* care, în *Ha-Beriyt ha-Chadașah*, se împlinesc parțial, total sau își așteaptă împlinirea numai în *acharit ha-yamim*⁴⁵.

KETUVIM	HA-BERIYT HA-CHADAȘAH	SUBIECTUL
Ps. 2:7	Mat. 3:17; 17:5; Mc. 1:11; 9:7; Lc. 3:22; 9:35; Fap. 13:33; Evr. 1:5;5:5	YHWH vorbește Fiului Său
Ps. 2:9	Apoc. 2:27	Mesia va stăpâni peste <i>goyim</i> -i cu autoritate
Ps. 8:2	Mat. 21:16	Pruncii Îl laudă pe Fiul lui Dumnezeu
Ps. 8:4,5	Evr. 2:6-9	Temporar, Yeșua este mai prejos decât îngerii
Ps. 8:6	I Cor. 15:27,28; Ef. 1:22	Totul este supus Fiului lui YHWH
Ps. 16:8-11	Mat. 28:7; Fap. 2:25-32; 13:35-37	Fiul lui David înviat dintre cei morți
Ps. 22:1	Mat. 27:46; Mc. 15:34	Mesia strigă spre El ⁴⁶
Ps. 22:7,8	Mat. 27:29,39-44; Mc. 15:18-20,29-32; Lc. 23:35- 39	Mesia, batjocorit de gloate
Ps. 22:16	Ioan 20:27	Mâinile și picioarele lui Mesia sunt străpunse

Ps. 22:18	Mat. 27:35; Mc. 15:24; Lc. 23:34; Ioan 19:24	Tragerea la sorti pentru îmbrăcămintea lui Yeșua
Ps. 22:22	Evr. 2:12	Yeșua vestește Numele lui El în adunare
Ps. 31:5	Lc. 23:46	Mesia Își încredințează Duhul lui YHWH
Ps. 34:20	Ioan 19:31-36	Oasele lui Mesia nu vor fi zdrobite
Ps. 35:11 (și Ps. 69:4)	Mc. 14:57	Mesia, acuzat de martori mincinoși
Ps. 35:19	Ioan 15:25	Mesia, urât fără motiv
Ps. 40:6-8	Ioan 6:38; Evr. 10:5-9	Mesia face voia lui Elohim ⁴⁷
Ps. 41:9	Lc. 22:47; Ioan 13:18	Mesia, trădat de un <i>chaber</i> ⁴⁸
Ps. 45:6,7	Evr. 1:8,9	Tronul lui Dumnezeu-Fiul este veșnic, sceptrul Său împarte dreptate. El iubește dreptatea și urăște nelegiuirea ⁴⁹
Ps. 68:18	Ef. 4:7-11	Înălțarea și oferirea de daruri oamenilor
Ps. 69:9	Ioan 2:14-22	Mesia are un zel mistuitor pentru Casa lui Dumnezeu ⁵⁰
Ps. 69:21	Ioan 19:29	Însetat și suferind, Mesia este adăpat cu oțet
Ps. 69:25	Fap. 1:20	Judecata trădătorului lui Yeșua
Ps. 78:2	Mat. 13:34,35	Mesia vorbește în parabole
Ps. 102:25-27	Evr. 1:10-12; 13:8; Iac. 1:17	Fiul e Creator etern și imuabil
Ps. 109:4	Lc. 23:34	Rugă pentru dușmani
Ps. 109:8	Fap. 1:20	Trădătorul este înlocuit
Ps. 110:1	Mat. 22:44; Mc. 12:36; Lc. 20:42,43; Fap. 2:34-36; I Cor. 15:25; Ef. 1:20-22; Evr. 1:13; 10:12,13	Adonai ⁵¹ șade la dreapta lui YHWH
Ps. 110:1	Mat. 22:41-46; Mc. 12:35-37; Lc. 20:41-44; Fap. 2:34-36	Adonai este Fiul lui David și Mesia
Ps. 110:4	Evr. 5:6; 7:11-22	Yeșua Mesia este preot veșnic, după orânduiala lui Melchițedek
Ps. 118:22,23	Mat. 21:42-44; Mc. 12:10-12; Lc. 20:17-19; Fap. 4:10,11; I Pet. 2:7,8	Piatra respinsă ajunge piatra din capul unghiului
Ps. 118:25,26	Mat. 21:9; 23:39; Mc. 11:9; Lc. 19:38; Ioan 12:13	Mesia vine în Numele lui YHWH

Prov. 30:4	Mat. 3:17; 17:5; Mc. 1:11; 14:61,62; Lc. 1:35; 3:22; Ioan 9:35-38; Rom. 1:3,4; Gal. 4:4; II Pet. 1:17	Declarat a fi Fiul lui Dumnezeu
Iov 19:25-27	Gal. 4:4,5; Ef. 1:7,11,14	Promisiunea unui Răscumpărător
Dan. 2:44,45	Lc. 1:33; I Cor. 15:24; Apoc. 11:15	Regatul dumnezeiesc e indestructibil și veșnic
Dan. 7:13,14	Mat. 24:30; 25:31; 26:64	<i>Bar-enaș</i> ⁵² stăpânește veșnic peste un regat indestructibil
Dan. 9:24-27	Mat. 24:15-21; Lc. 3:1	Timpul venirii lui Mesia

În ceea ce privește ultima carte din canonul iudaic, cartea *Divrey ha-Yamim*⁵³, ea se cere plasată într-o categorie aparte, netabelară, și aceasta datorită bogatului pasaj din capitolul 17:7-27. El este repetarea legământului pe care YHWH l-a făcut cu David, legământul davidic, și care poate fi regăsit și în II Șmuel 7:8-29.

După cum am văzut în partea a doua a Profetiilor, în pasajul respectiv se afirmă următoarele:

- YHWH Țevaoth îi promite regelui David că-i va zidi o casă;
- Împărăția, regatul sau domnia⁵⁴ urmașului lui David va fi consolidată, întărită pe veci;
- YHWH va fi Tatăl urmașului regelui David, iar acesta Îi va fi fiu;
- Îndurarea lui YHWH va rămâne totdeauna peste urmașul regelui David;
- Casa lui David, tronul său de domnie și autoritatea sa regală vor fi consolidate pe veci, dăinuind etern înaintea lui Adonai YHWH⁵⁵.

La fel ca în cazul pasajului II Șmuel 7:8-29, nici aici nu contestăm faptul că inițial, pasajul se refera la Șelomoh⁵⁶, fiul lui David. Cu toate acestea, reiterăm că împlinirea finală și escatologică a legământului are loc numai în Yeșua, despre care *Ha-Beriyt ha-Chadașah*, creștinii și evreii mesianici afirmă că este Mesia.

Indicăm câteva dintre versetele care susțin afirmația noastră. Faptul că tronul lui David este întemeiat pe veci (vezi și II Cronici 21:7) se găsește în Matei 19:28; 25:31; Luca 1:32,33; Fapte 2:30; Evrei 1:5,8; Apocalipsa 22:3.

Faptul că Fiul lui David este Fiu și Rege veșnic este repetat în rostirea profetică a preotului Zechariyahu, din Luca 1:32,33.

În fine, scriitorul *Epistolei către evrei* își deschide scrisoarea cu afirmațiile tranșante că Yeșua Mesia este Fiul lui YHWH (1:2,5,8).

Încheiem aici prezentarea versetelor din *Tanakh* care prevestesc venirea Unuia care urma să vină ca sămînță a femeii și ca vrăjmaș al Șarpelui (Gen. 3:15). El avea autoritatea legitimă de a oferi oamenilor mântuirea și răscumpărarea și, prin fapte minunate, clar evidențiate în *Berit Chadașah*, a și făcut aceasta.

Un articol viitor va prezenta moduri de preluare și citare a versetelor din *Tanakh* în *Ha-Beriyt ha-Chadașah*. Până atunci însă, rugăciunea noastră pentru toți oamenii, fie evrei, *goyim*-i și/sau urmași ai lui Yeșua Noțri, este ca Ruach ha-Qodeș⁵⁷ să le deschidă ochii inimii, să vadă adevărul, să-l primească în inimă și să-l întrupeze în viață.

Șalom aleichem!

Bibliografie:

Biblii:

Biblia sau Sfânta Scriptură a Vechiului și Noului Testament, trad. D. Cornilescu, 1921-1923.

Biblia sau Sfânta Scriptură, trad. D. Cornilescu revizuit, GBV, Dillenburg, Germania, 1991.

Biblia sau Sfânta Scriptură a Vechiului și Noului Testament, cu trimeri, Trinitarian Bible Society, Anglia, 2002.

The Spirit-Filled Life Bible, Jack W. Hayford (gen. ed.), New King James Version, Thomas Nelson Publishers, USA, 1981.

Cărți, articole, tabele:

Art. „Biblie”, în *Dicționar enciclopedic de iudaism*, ed. Hasefer, București 2000, trad. V. Prager, C. Litman, T. Goldstein.

Art. „Bible, Formation and Canon of”, și tabelul „Messianic Prophecies of the Old Testament” în Trent C. Butler (gen. ed.), *Holman Bible Dictionary*, Holman Bible Publishers, Nashville, Tennessee, USA, 1991.

Art. „Biblie”, în *Lexiconul Herder al întâlnirii iudeo-creștine*, Petuchowski, J.J., Thoma C., ed. Humanitas, București, 2000, trad. D. Ionescu-Stăniloae.

Art. „Bible, The”, în Ronald F. Youngblood (gen. ed.), *New Illustrated Bible Dictionary*, Thomas Nelson Publishers, Nashville, Tennessee, USA, 1995.

Art. „Tipologie”, în J.D. Douglas (ed. principal), *Dicționar biblic*, ed. Cartea Creștină, Oradea, 1995, trad. Liviu Pup, John Tipei.

Tabelul „Profeții din Vechiul Testament împlinite în Hristos”, în Donald C. Stamps (ed. gen.), *Biblia de studiu pentru o viață deplină*, Life Publishers International, Springfield, Missouri, USA, 1996, trad. A. Marinescu, A. Mihalea, R. Mihăilescu, București, 1996.

Specter, Hyman Israel, *Messianic Prophecy in the Holy Scriptures*, Rock of Israel, Inc., Fairfield, Ohio, USA, 1993.

Dicționare:

Bărnăuț, D., Hubert, E., Kovacs, J., *Dicționar grec-român pentru studiul cuvintelor Noului Testament*, Arad, 1999, ed. TEOLOGOS, Cluj-Napoca.

Vine, W.E., *An Expository Dictionary of New Testament Words*, Fleming H. Revell Company, Old Tappan, New Jersey, USA, ed. a 17-a, 1966.

¹ Yeșua Noțri: Iisus din Nazareth.

² *Tanakh* reprezintă acronimul pentru *Torah*, *Neviim* și *Ketuvim*, adică Legea, Profeții și Scrierile sau Hagiografele, care formează Scriptura ebraică sau ceea ce îndeobște este cunoscut sub numele de *Vechiul Testament*.

³ *Ha-Beriyt ha-Chadaşah: Noul Testament* sau, mai corect, *Legământul Înnoit*. Sintagma, în integralitatea sa, se referă la Legământul mântuitor pe care, în suveranitatea Sa, YHWH îl oferă Yisraelului și în care pot fi incluși, „altoiți”, și *goyim*-ii. Scrierile *şeliachim*-ilor, cărțile scrise de apostolii lui Yeşua, tratează înnoirea acestui Legământ. În literatura și discuțiile teologice *Ha-Beriyt ha-Chadaşah/Legământul Înnoit/He Kaine Diatheke/Noul Testament* se referă uneori la Legământ ca act sacru și soteriologic, instituit de Yeşua, dar de cele mai multe ori vizează numai cărțile care alcătuie *Noul Testament*. Aici mă refer la cărțile care alcătuie *Noul Testament*, nu la Legământul soteriologic.

⁴ *Tupos*, în W.E. Vine, *An Expository Dictionary of New Testament Words*, Fleming H. Revell Company, Old Tappan, New Jersey, USA, ed. a 17-a, 1966.

⁵ Art. „Tipologie”, în *Dicționar biblic*, p. 1224.

⁶ YHWH, adică „Eu sunt Cel ce sunt” este Numele prin care Dumnezeu S-a revelat lui Moşe și, prin el, poporului Yisrael. El este *par excellence* Numele de legământ al Dumnezeirii.

⁷ Termenul *Torah* ar putea fi tradus mai corect prin „Învățătura, instrucțiunile”.

⁸ *Bereşit*: Genesa.

⁹ *Şemot*: Exod.

¹⁰ *Va'yikra*: Levitic.

¹¹ *Be-midbar*: Numeri.

¹² *Devarim*: Deuteronom.

¹³ Art. „Biblie”, în *Dicționar enciclopedic de iudaism*, p. 111-119.

¹⁴ *Yehoşua*: Iosua.

¹⁵ *Şofetim*: Judecători.

¹⁶ *Şmuel alef și bet*: I și II Samuel.

¹⁷ *Melachim*: Regi.

¹⁸ *Yeşayahu*: Isaia.

¹⁹ *Yremiyahu*: Ieremia.

²⁰ *Yehezkel*: Ezechiel.

²¹ *Hoşea*: Osea.

²² *Yonah*: Iona.

²³ *Zechariyah*: Zaharia.

²⁴ *Maleakhi*: Maleahi.

²⁵ *Sefer Tehilim*: Cartea Psalmilor.

²⁶ *Sefer Mişley*: Cartea Proverbelor.

²⁷ *Şir ha-Şirim*: Cântarea cântărilor.

²⁸ *Eikhah* sau *Qinot*: Plângerile lui Ieremia. Această carte nu urmează oracolelor profetice ale lui Yrmiyahu/Ieremia, ci este plasată în literatura sapiențială a *Ketuvim*-ului.

²⁹ *Qoheleth*: Ecclesiastul.

³⁰ De fapt, pe împărăteasă o chema Hadassah.

³¹ Cartea *Daniel* nu este considerată profetică, ci istorică, în secțiunea Scrierilor.

³² *Ezra-Nehemiyahu*: inițial, în canonul ebraic, acestea formau o singură carte

³³ *Divrey ha-Yamim*: „Evenimente ale zilelor”. Ieronim, traducătorul Bibliei (*Vulgata*) în limba latină, a preferat să traducă această sintagmă prin *Cronici*, și această traducere s-a impus în lume. Cartea aceasta nu urmează după Regi, ca în împărțirea creștinilor, ci încheie canonul evreiesc al *Tanakh*-ului.

³⁴ *Goyim* (sg., *goy*): ne-evreii, neamurile.

³⁵ YHWH *Tevaoth*: DOMNUL Oștirilor.

³⁶ Atât termenul ebraic *malekhuth*, cât și cel grecesc *basileia* au o sferă semantică și conceptuală mai largă, desemnând atât un spațiu geografic în care se exercita domnia unui rege, teritoriul sau domeniile sale, cât și caracterul domniei și durata sa temporală.

³⁷ Adonai YHWH: Stăpânul, DOMNUL.

³⁸ *Şalomoh*: Solomon.

³⁹ YHWH *El-Elyon*: DOMNUL Cel Preaînalt.

⁴⁰ *Divrey ha-Yamim alef*: I Cronici.

⁴¹ *Galil* (de fapt, *ha-Galil*): Galileea.

⁴² *Ruach ha-Qodeș*: Duhul Sfânt.

⁴³ *Ha-Beriyt ha-Chadașah*: aici mă refer efectiv la Legământ, ca act sacru și soteriologic, nu la operele literare.

⁴⁴ Eliyahu: Ilie.

⁴⁵ *Acharit ha-yamim*: sintagmă escatologică, desemnând timpurile finale, vremurile de pe urmă, un concept destul de uzitat de către profeți (Mc. 4:1; Is. 2:2, etc.)

⁴⁶ *El*: acest „El” nu este pronumele personal, persoana a III-a singular din limba română, ci Dumnezeu. Termenul provine, se pare, din canaanită și semnifică “(dumne)zeu, tare, puternic.” Intră în compunerea unor nume divine: Eloah, Elohim, El-Șadday, El-Elyon.

⁴⁷ *Elohim*: Dumnezeu. Substantivul acesta are formă de plural (ca și cum ar fi „Dumnezei”), dar este singular în înțeles. Mai mult, în *Tanakh*, verbele care-l urmează sunt la singular.

⁴⁸ *Chaber* (pl., *chaberim*): prieten apropiat, chiar partener de legământ. Dintre limbile naționale europene (limba yiddiș, evident, nu este inclusă printre ele), limba maghiară a preluat (*haber*) și prezervat destul de bine sfera semantică a termenului *chaber*.

⁴⁹ Nelegiuirea sau, mai corect, fărâdelegea. Versiunea LXX traduce prin *anomia*, unde *a-* este absența, lipsa a ceva, iar *Nomos* este *Torah*, Legea. Termenul *anomie* a făcut carieră serioasă în sociologie, mai ales prin savantul evreu Emile Durkheim.

⁵⁰ Casa lui Dumnezeu: în ebraică, Bet-El. A nu se confunda cu Betel, fosta cetate Luz (Gen. 28:19).

⁵¹ Adonai: Domnul, Stăpânul.

⁵² *Bar-enaș* (aram.): Fiul omului.

⁵³ *Divrey ha-Yamim*: „Evenimente ale zilelor”. Ieronim, traducătorul Bibliei (*Vulgata*) în limba latină, a preferat să traducă această sintagmă prin *Cronici*, și această traducere s-a impus în lume. Cartea aceasta nu urmează după Regi, ca în împărțirea creștinilor, ci încheie canonul evreiesc al *Tanakh*.

⁵⁴ Atât termenul ebraic *malekhuth*, cât și cel grecesc *basileia* au o sferă semantică și conceptuală mai largă, desemnând atât un spațiu geografic în care se exercita domnia unui rege, teritoriul sau domeniile sale, cât și caracterul domniei și durata sa temporală.

⁵⁵ Adonai YHWH: Stăpânul DOMNUL

⁵⁶ Șelomoh: Solomon.

⁵⁷ *Ruach ha-Qodeș*: Duhul Sfânt.